УДК 811.112.2'367

П. І. Яценко

УСКЛАДНЕННЯ СИНТАКСИЧНОЇ СТРУКТУРИ ПІДРЯДНО-СУРЯДНОГО ПОЛІНОМА У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ (НА МАТЕРІАЛІ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ)

У статті розглянуто загальні способи ускладнення синтаксичної структури складного речення. Досліджено шляхи введення ускладнюючих синтаксичних конструкцій у підрядно-сурядний поліном сучасної німецької мови на матеріалі наукового дискурсу. Проаналізовано причини преференційного вживання включення та розширення.

Ключові слова: науковий дискурс, складне речення, підрядно-сурядний поліном, ускладнення, синтаксична структура речення, включення, розширення.

DOI 10.34079/2226-3055-2019-12-21-242-249

Світ сучасної людини складний та багатоплановий. Світ науковця, людини освіченої та розумної, постає у ще більш ускладненій формі, адже науковець звертає увагу не тільки на події, а і їхні складові та виявлені причинно-наслідкові чи інші види відношень між ними. Мовлення науковців відбиває зафіксований ними світ, тому реченнєві конструкції, якими вони користуються, також підлягають ускладненню. Серед часто вживаних видів речень говорять про складні, серед яких називають **поліноми** [7; 10; 11], що є реченнями, утвореними мінімум трьома клаузами. **Клауза** розуміється як найменший предикативний формант складного речення, вершиною якого виступає повнозначне дієслово [1, с. 256]. Серед клауз розрізняють головні та підрядні види, які сполучаються координативним чи субординативним видом зв'язку, так утворюються складносурядні, складнопідрядні та змішані види поліномів (сурядно-підрядний та підрядно-сурядний).

Глибокому та всебічному вивченню підлягали складно-сурядні речення [10] або складно-сурядні поліноми та сурядно-підрядні поліноми [12], однак лишається низка недостатньо досліджених видів речень та кілька питань, що не знайшли поки своєї відповіді. Серед недосить вивчених одиниць знаходяться **підрядно-сурядні поліноми** (далі ПСП), котрі розуміються як різновид складного речення, що формується мінімально трьома клаузами, серед яких одна є **головною** (далі Г), а дві – **підрядними** (далі П), сполученими між собою сурядним зв'язком (див. рис. 1).

Рис. 1 Базова модель ПСП

У ПСП клаузи сполучаються між собою, утворюючи трикутну базову структуру:
(1) *Im Fall der Flucht sei zu befürchten gewesen, dass die Schüler dem A gefolgt wären und ihren Angriff somit fortgesetzt hätten* [18]. У такому реченні (1) підрядний зв'язок

між клаузами є домінуючим, а сурядний зв'язок стає другорядним і розширює підрядну частину.

Серед питань, пов'язаних із ПСП, одним з актуальних лишається вивчення ускладнення цього виду речення. У ХХ ст. термін «ускладнення» досліджували виключно на рівні простого речення в межах одного синтаксичного елемента [9, с. 115], отже ускладнення поліномів залишалось поза увагою. Ускладнення простого речення розумілося як процес додавання до структури речення однорідних членів, вставних слів тощо [5, с. 190]. Пізніше ускладнення стали розуміти як введення напівпредикативних конструкцій [6, с. 541], додавання клауз з виділенням ускладнених СР [2, с. 36; 3, с. 15; 4, с. 72; 8, с. 11]. Останній з перелічених підходів є актуальним для ПСП наукового дискурсу.

Об'єктом дослідження виступає ПСП наукового дискурсу, відібрані з сучасних наукових видань 2014–2017 рр. **Предметом дослідження** є синтаксичні процеси ускладнення структури ПСП.

Метою цього дослідження є вивчення специфічних рис синтаксичних процесів ускладнення ПСП у сучасному науковому дискурсі. Основними **завданнями** цього дослідження стали:

- встановити, чи є типовим ускладнення синтаксичної структури для ПСП;
- виявити, які синтаксичні процеси ускладнення речення характерні для ПСП, та дослідити їх поширеність;
- проаналізувати специфічні риси ускладнення речення у ПСП наукового дискурсу.

Актуальність роботи полягає у необхідності ґрунтовного вивчення синтаксичних процесів ускладнення ПСП сучасного наукового дискурсу, що не були предметом наукових розвідок попередників.

Будучи складною за своєю будовою структурою, ПСП все ж підлягають введенню додаткових предикативних та напівпредикативних конструкцій (див. Табл. 1).

Таблиця 1

Загальні дані про ускладнені ПСП наукового дискурсу

Ускладнені ПСП	Неускладнені ПСП	Разом
331	169	500
66,2 %	33,8 %	100 %

Переважа ускладнених ПСП пояснюється тим, що базова структура ПСП, хоча є частково закритою та доволі збалансованою, проте, у разі необхідності, здатна до трансформацій, що стає можливим при введенні підрядних чи напівпредикативних конструкцій.

Серед ускладнених ПСП містяться речення з одноразовим та багаторазовим ускладненням (див. Табл. 2):

Таблиця 2

Ускладнення ПСП

Одноразово ускладнені ПСП	Багаторазово ускладнені ПСП	Разом
167	164	331
50,5 %	49,5 %	100 %

Слід за А. М. Приходько, котрий вивчав процеси ускладнення складно-сурядного речення [10, с. 20], котрі також можуть бути виявлені у будь-яких інших видах складних речень, розрізняємо: розгорнення, включення та розширення. Виходячи з базового принципу утворення ПСП – домінантного субординативного зв'язку між

клаузами – та його мінімальної структури, речення, котрі ускладнюються шляхом розгорнення базової конструкції, тобто шляхом додавання головних клауз, перестають бути ПСП, вони переходять до сурядно-підрядних поліномів. На цій підставі розгорнення вважається не характерним для ПСП. Однак, інші два види ускладнення речення властиві ПСП: розширення (додавання підрядних клауз до основної структури) та включення (введення конструкцій з неповною предикативністю: інфінітивних, дієприкметникових чи абсолютних). У таблиці 3 наведені дані про способи ускладнення ПСП наукового дискурсу.

Таблиця 3

Способи ускладнення синтаксичної структури ПСП

Розгорнення	Розширення	Включення		
		Інф. звороти	Дієприсл. звороти	Абсолютні звороти
0	207 ПСП	47 ПСП	4 ПСП	0

Найбільш популярним способом ускладнення речення виступає розширення його синтаксичної структури. За виключенням ПСП з одним головним та двома підрядними кожне інше ПСП є результатом саме цього процесу (у нашій вибірці це 207 ПСП (див. Табл. 4)):

Таблиця 4

Співвідношення загальної кількості ПСП до ПСП, розширених підрядною клаузою

Формально-граматичні моделі ПСП	1-2	1-3	1-4	1-5	1-6	1-7	Разом
Загальна кількість ПСП	293	150	37	12	6	2	500
Кількість розширених ПСП	0	150	37	12	6	2	207

Отже, кожне ПСП, що містить три й більше підрядних клауз, а priori є результатом розширення формально-граматичної моделі базового ПСП: (2) *Da der Test, alle Bedeutungsvarianten von Toleranz auf ein gemeinsames Hyperonym zurückzuführen, fehlschlägt, wird von der Autorin eine Liste mit Fragen erstellt, die aus den Valenzstellen resultieren und den Leerstellen des Frames TOLERANZ entsprechen* [14]. Так у (2) базова модель ПСП розширюється каузальним підрядним, воно розпочинає речення та уточнює обставини зображуваної події. Воно приєднується до базової структури ПСП.

Загальна кількість підрядних клауз, що розширили базову структуру ПСП у нашому матеріалі, становить 294 (див. Табл. 5). Серед них виявлені як однорідні, так і неоднорідні підрядні речення:

Таблиця 5

Види підрядних у ПСП

Формально-граматичні моделі ПСП	1-3	1-4	1-5	1-6	1-7	Разом	
Однорідні підрядні	27	20	13	14	5	79	26,9 %
Неоднорідні підрядні	123	54	23	10	5	215	73,1 %
Загальна кількість підрядних, котрі розширили ПСП	150	74	36	24	10	294	100 %

Превалювання неоднорідних підрядних пояснюється первинною складністю структури ПСП та бажанням мовця не перенавантажити слухачів при сприйнятті

речення, адже комплекс з кількох однорідних підрядних розглядається як перенасичена частина: (3) *Im Zusammenhang mit der ersten Forschungsfrage interessieren wir uns vor allem dafür, wie viele und welche Einleiter die Probanden gebrauchen, ob die Einleiter angemessen eingesetzt werden und wie die Wortfolge im Nebensatz und im nachgestellten Hauptsatz ist* [19]. Так у (3) автор при одній головній використовує 4 підрядні клаузи. Складність інформативного блоку та схожість двох підрядних клауз призводять до редукції частини першої підрядної клаузи (лишається тільки частина сполучуваного блоку «*wie viele*»). Речення типу (3) наочно демонструють, що процеси спрощення та ускладнення існують у певному балансі.

Більшість підрядних у ПСП додається як неоднорідна клауза першого, другого чи іншого ступенів (див. Табл. 6):

Таблиця 6

Формально-граматичні моделі ПСП	1-3	1-4	1-5	1-6	1-7	Разом	
Підрядні 1 ступеня	318	82	28	20	11	459	64,8 %
Підрядні 2 ступеня	132	53	17	6	2	210	29,7 %
Підрядні 3 ступеня	-	13	12	6	1	32	4,5 %
Підрядні 4 ступеня	-	-	3	2	-	5	0,7 %
Підрядні 5 ступеня	-	-	-	2	-	2	0,3 %
Разом за моделями	450	148	60	36	14	708	100 %

Хоча теоретично можливим ступенем підрядного в опрацьованих ПСП може бути шостий ступінь, проте практично зафіксовано лише кілька підрядних речень п'ятого ступеня. Типовим лишається вживання підрядних першого та другого ступенів: (4) *Berücksichtigt man ferner die empirisch im SMiK-Projekt ermittelte Erkenntnis, dass assoziativ-semantiche Stereotype einander durchaus auch widersprechen können (als «typisch dänisch» erscheint sowohl «gastfreundlich» wie auch «tendenziell ablehnend gegenüber Fremden/Ausländern», cf. Kilian 2015: 160–161), dann wird einmal mehr deutlich, dass nur die Bewusstmachung und sprachkritische Reflexion solcher Stereotype einen «unkritischen, unüberlegten Gebrauch» (von Polenz 1988: 150) verdrängen und zu einem funktional angemessenen Gebrauch führen können* [16]. Так у (4) містяться 3 підрядні першого ступеня та одне другого, хоча теоретично можливим був третій ступінь. Серед підрядних першого ступеня є пара однорідних додатку та одне умовне, що приєднується окремо до головного, отже базова структура ПСП повністю збережена. У (4) можна спостерігати й типовий прийом спрощення підрядного шляхом вилучення сполучника та підмета з другого підрядного пари.

Розширення як спосіб ускладнення ПСП є типовим для нього процесом. При розширенні виявлено як додавання підрядних клауз до головної ПСП в цілому чи його частини, зберігаючи базову тричленну структуру ПСП, так і збільшення структури шляхом додавання однорідних підрядних.

Розширення ПСП у проаналізованому матеріалі використовується значно частіше за інший тип ускладнення – включення. При включенні напівпредикативної конструкції до ПСП наукового дискурсу використовуються лише інфінітивні та дієприслівникові звороти. Не виявлено жодного випадку вживання абсолютних зворотів (див. Табл. 3). Фактично, кожна напівпредикативна конструкція становить ущільнений варіант окремої предикативної одиниці, скороченої до такої форми. Таким чином речення лишається прийнятним до розуміння та гармонійним.

Для ПСП наукового дискурсу типовим є вживання інфінітивних зворотів з Infinitiv 1, у більшості випадків звороти функціонують як означення чи додаток (див. Табл. 7):

Таблиця 7

Функції інфінітивних зворотів у ПСП

Підмет	Додаток	Означення	Обставина	Разом
3	15	19	10	47
6,4 %	31,9 %	40,4 %	21,3 %	100 %

Домінування інфінітивів у функції додатку та означення пояснюється бажанням додати деталі та розкрити сутність явищ у ПСП науки: (5) *Dass diese Register bei den meisten Versuchen, das päpstliche Supplikenwesen im Überblick zu erfassen, schlichtweg übergangen werden und bislang kaum je systematisch untersucht wurden, kann daher nur verwundern* [15]; (6) *Auch ist zu beachten, dass A, sobald die Polizei ihn in Gewahrsam nahm, wohl nicht mehr mit einer Korrektur des Verwaltungsfehlers rechnete, sondern davon ausging, sofort in sein Heimatland rückgeführt zu werden* [13]. Так у (5) інфінітивний зворот уточнює іменник «Versuchen», що міститься в одному з підрядних речень, а у (6) інфінітивний зворот завершує ПСП, розкриваючи значення «davon». В обох реченнях інфінітивні звороти природньо включаються у загальну структуру, через їх компактність вони не заважають загальному розумінню ПСП, а лише відіграють роль поширювача загальної структури речення.

Найменш вживаним підвидом ускладнювачів ПСП виявився дієприслівниковий зворот (лише 4 ПСП містили його): (7) *Nachdem Fachbücher wenig flexibel sind und oft nur im Abstand von mehreren Jahren neu aufgelegt werden, versuchen viele Gebiete der Medizin dieses Dilemma zu lösen, indem sie, wie bereits von Cochrane empfohlen, Leitlinien publizieren und regelmäßig erneuern* [1] [17]. Так у (7) вживається дієприслівниковий зворот з Partizip 2, в якому міститься результат попередньої дії, що у скороченій формі надає необхідний мовцеві коментар.

Крім зазначених класичних способів ускладнення ПСП характерним для наукового дискурсу виявилось введення другорядного прошарку інформації шляхом додавання вставних конструкцій. Серед зафіксованих варіантів у більшості випадків таке ускладнення містить посилення на інших авторів (4, 7) чи уточнення думки автора висловлення (4). Для цього використовуються як овальні (4), так і квадратні дужки (7).

Серед наявних трьох способів ускладнення речення у проаналізованих ПСП виявлено лише два: розширення та включення, проте без залучення абсолютних зворотів. При додаванні предикативної одиниці типовим для ПСП є введення підрядної клаузи, отже цілої предикативної одиниці, у разі чого часто використовують еліipsis сполучника чи іншої частини речення задля спрощення блоку. Характерним для ПСП є введення переважно неоднорідного підрядного, проте приєднання рідко відбувається нижче третього ступеня.

Другий спосіб ускладнення ПСП – включення – представлений у досліджуваній вибірці лише інфінітивними та дієприслівниковими зворотами. Цей спосіб уможливорює додавання напівпредикативної одиниці, що становить собою скорочену підрядну клаузу, котра підлягала певним трансформаціям.

Яким би складним не був би ПСП, все ж його номінативна структура лишається збалансованою. Навіть при подальшому ускладненні будови, існують способи гармонізації його форми. Отже, способи ускладнення та спрощення взаємопов'язані та взаємозалежні, адже занадто ускладненні речення не сприятимуть, а заважатимуть комунікації між співрозмовниками-науковцями.

Вже у першому наближенні до об'єкта аналізу стає очевидним, що дослідження особливостей підрядно-сурядного полінома у науковому дискурсі лишається

актуальним питанням сучасної германістики, а наведені міркування можуть дати поштовх до вивчення цього виду складного речення у **перспективі**, де особливої вагомості набуває аналіз підрядно-сурядного полінома в інших видах дискурсу, напр., художньому чи публіцистичному.

Список використаної літератури

1. Акиншина Ю. В. Впросительные высказывания в свете теории коммуникаций (на материале франкоязычной научно-популярной литературы) / Ю. В. Акиншина // Проблемы психолингвистики, интерпретации текста и теории коммуникации : сб. научн. трудов. – Москва : Изд-во МГОУ, 2006. – С. 170–173 ; Akinshina Yu. V. Voprositelnye vyskazyvaniya v svete teorii kommunikatsiy (na materiale frankoyazychnoy nauchno-populyarnoy literatury) / Yu. V. Akinshina // Problemy psikholingvistiki, interpretatsii teksta i teorii kommunikatsii : sb. nauchn. trudov. – Moskva : Izd-vo MGOU, 2006. – S. 170–173.
2. Вихованець І. Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови / І. Р. Вихованець. – Київ : Наукова думка, 1992. – 222 с. ; Vykhovanets I. R. Narisy z funktsionalnoho syntaksysu ukrainskoi movy / I. R. Vykhovanets. – Kyiv : Naukova dumka, 1992. – 222 s.
3. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис : підруч. / І. Р. Вихованець. – Київ : Либідь, 1993. – 368 с. ; Vykhovanets I. R. Hramatyka ukrainskoi movy. Syntaksys : pidruch. / I. R. Vykhovanets. – Kyiv : Lybid, 1993. – 368 s.
4. Вихованець І. Р. Типи синтаксичних одиниць / І. Р. Вихованець // Мовні і концептуальні картини світу : зб. наук. праць. – 2002. – № 6, Кн. 1. – С. 70–76 ; Vykhovanets I. R. Typy syntaksychnykh odynyts / I. R. Vykhovanets // Movni i kontseptualni kartyny svitu : zb. nauk. prats. – 2002. – № 6, Кн. 1. – S. 70–76.
5. Єрмоленко С. Я. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бибик, О. Г. Тодор ; за ред. С. Я. Єрмоленко. – Київ : Либідь, 2001. – 224 с. ; Yermolenko S. Ya. Ukrainska mova. Korotkyi tlumachnyi slovnyk lnhvistychnykh terminiv / S. Ya. Yermolenko, S. P. Bybyk, O. H. Todor ; za red. S. Ya. Yermolenko. – Kyiv : Lybid, 2001. – 224 s.
6. Загнітко А. П. Теоретична граматика української мови. Морфологія. Синтаксис : моногр. / А. П. Загнітко. – Донецьк : ТОВ «ВКФ “БАО”», 2011. – 992 с. ; Zahnitko A. P. Teoretychna hramatyka ukrainskoi movy. Morfolohiia. Syntaksys : monohr. / A. P. Zahnitko. – Donetsk : TOV «VKF “BAO”», 2011. – 992 s.
7. Корбозерова Н. Н. Грамматика и семантика сложного предложения. Вопросы становления синтаксиса испанского языка / Н. Н. Корбозерова. – Киев : Вища школа, 1989. – 109 с. ; Korbozerova N. N. Grammatika i semantika slozhnogo predlozheniya. Voprosy stanovleniya sintaksisa ispanskogo yazyka / N. N. Korbozerova. – Kiev : Vishcha shkola, 1989. – 109 s.
8. Корбозерова Н. Н. Семантика, структура и эволюция сложноподчиненного предложения в испанском языке : автореф. дисс. ... филол. наук : спец. 10.02.05 / Нина Николаевна Корбозерова ; Киев. гос. ун-т. – Киев, 1991. – 33 с. ; Korbozerova N. N. Semantika, struktura i evolyutsiya slozhnopodchinennogo predlozheniya v ispanskoyazyke : avtoref. diss. ... filol. nauk : spets. 10.02.05 / Nina Nikolaevna Korbozerova ; Kiev. gos. un-t. – Kiev, 1991. – 33 s.
9. Почепцов Г. Г. Конструктивный анализ структуры предложения / Г. Г. Почепцов. – Киев : Вища школа, 1971. – 191 с. ; Pocheptsov G. G. Konstruktivnyy analiz struktury predlozheniya / G. G. Pocheptsov. – Kiev : Vishcha shkola, 1971. – 191 s.

10. Приходько А. М. Складносурядне речення в сучасній німецькій мові / А. М. Приходько. – Запоріжжя : Запорізь. держ. ун-т, 2002. – 292 с. ; Prykhodko A. M. Skladnosuriadne rechennia v suchasni nimetskii movi / A. M. Prykhodko. – Zaporizhzhia : Zaporiz. derzh. un-t, 2002. – 292 s.
11. Черемисина М. И. Очерки о теории сложного предложения / М. И. Черемисина, Т. А. Колосова. – Новосибирск : Наука, Сибирск. отделение, 1987. – 197 с. ; Cheremisina M. I. Ocherki o teorii slozhnogo predlozheniya / M. I. Cheremisina, T. A. Kolosova. – Novosibirsk : Nauka, Sibirsk. otделение, 1987. – 197 s.
12. Яценко П. І. Когнітивно-комунікативна організація сурядно-підрядного полінома в сучасній німецькій мові : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 / Яценко Поліна Ігорівна ; Запорізь. нац. ун-т. – Запоріжжя, 2012. – 310 с. ; Yatsenko P. I. Kohnityvno-komunikatyvna orhanizatsiia suriadno-pidriadnoho polinoma v suchasni nimetskii movi : dys. ... kand. filol. nauk : spets. 10.02.04 / Yatsenko Polina Ihorivna ; Zaporiz. nats. un-t. – Zaporizhzhia, 2012. – 310 s.
13. Cremer F. Abschiebungs-Fall [Electronic resource] / F. Cremer, S. Humbert // Der Fall des Monats im Strafrech. – 2015. – № 11. – Mode of access : <http://famos.jura.uni-wuerzburg.de/2015/11/abschiebungs-fall/>
14. Dudzik K. Darstellung des Begriffs Toleranz im Deutschen und im Polnischen aus Frame-semantischer Perspektive / Dudzik K. // Linguistik Online [Electronic resource]. – 2017. – Bd. 83, № 4. – Mode of access : <https://bop.unibe.ch/linguistik-online/article/view/3783/5740>
15. Emich B. Gnadenmaschine Papsttum Das römische Supplikenwesen zwischen Barmherzigkeit und Bürokratie [Electronic resource] / B. Emich // Beiträge zur Rechtsgeschichte Österreichs. – 2015. – Bd 2. – Mode of access : <https://verlag.oeaw.ac.at/beitraege-rechtsgeschichte-oesterreichs-band-2-2015>
16. Kilian J. Der Däne [NGr Nom] ist [Vfin] gemütlich [ADJGr] Nationale Stereotype aus dem SMiK-Projekt* und Kritische Grammatik im Deutschunterricht [Electronic resource] / J. Kilian // Linguistik Online. – 2016. – Bd. 79, № 5. – Mode of access : <https://bop.unibe.ch/linguistik-online/article/view/3351/5133>
17. Mayer G. Was gut für alle ist, ist nicht immer gut für jeden. «Medizin nach Leitlinien» und «personalisierte Medizin»: Zwei inkompatible Konzepte? [Electronic resource] / G. Mayer // Journal für Hypertonie. – 2016. – № 20 (1). – P. 11–15. – Mode of access : <https://www.kup.at/kup/pdf/13319.pdf>
18. Poewe I. Ohrfeigen-Fall [Electronic resource] / I. Poewe, N. Weinberg // Der Fall des Monats im Strafrecht. – 2016. – Bd. 12. – Mode of access : <http://famos.jura.uni-wuerzburg.de/2016/12/ohrfeigen-fall/#more-100>
19. Pon L. Nebensätze in freien schriftlichen Produktionen kroatischer DaF-Lernender [Electronic resource] / L. Pon, M. A. Varga // Linguistik Online. – 2017. – Bd. 83, № 4. – Mode of access : <https://bop.unibe.ch/linguistik-online/article/view/3786/5746>
- Стаття надійшла до редакції 26.10.2019.

P. Yatsenko

**THE COMPLICATION OF THE SYNTACTICAL STRUCTURE
OF SUBORDINATE-COORDINATE POLYNOME IN MODERN GERMAN
(ON THE MATERIAL OF SCIENTIFIC DISCOURSE)**

This article offers the research of ways of complication of a subordinate-coordinate polynome, an art of complex clauses, which is made of at least three constituents. Each constituent – a clause is a participant of subordinate relations. There are additionally coordinative relations between a pair of subordinate clauses in the sentence.

The study is undertaken on the material of the scientific discourse. The analyzed 500 subordinate-coordinate polynomes were chosen from scientific journals of the period from 2015 to 2017. It was discovered, that for two thirds of polynomes it is typical to broaden its basic triangle form and to add new predicative or half-predicative constructions. Among all existing ways of complication (widening, extension, including), only two (widening and including) are used to streamline the syntactical structure of subordinate-coordinate polynomes. If a polynom is extended, so one or more main clauses are added, it stops to be a subordinate-coordinate polynome and becomes a coordinate-subordinate one. Such sentences were not analyzed in this research, because such sentences are not subordinate-coordinate polynomes anymore.

The typical way of complication is widening of a polynome, that occurs when a) one or more subordinate clauses are added to the pair of coordinate clauses in the sentence or b) when a word in a clause or the whole main or subordinate clause is specified. Almost half of studied examples were complicated several times. That means that even such a close and balanced construction as a subordinate-coordinate polynome can be changed according to the needs of the author. More than a half of subordinate clauses are directly connected with the main one. From possible 6 levels of setting a hierarchical connection between clauses like a connection between a subordinate clause and a main one only five are evidential. When the structure of a polynome is getting more complicated, some processes of simplification are used parallel: ellipsis, reduction of a subordinate clause etc.

The second way of complication of a polynome is including half-predicative constructions. In the analyzed polynomes only 2 from 3 half-predicative constructions were found: infinitive and adverbial participial phrases. There were no polynomes with absolute constructions, which also belong to half-predicative ones.

The quantity of infinitive phrases is more than ten times higher than the quantity of adverbial participial ones. It is typical for polynomes to add infinitive phrases with Infinitive Simple Active. In a such way these phrases show an activity which happens parallel to the predicate in the clause. By contrast to this, adverbial participial phrases include Participle 2 Active, that shows a finished action, which has happened before the action in the clause with what it's connected. Anyway, including a half-predicative construction is much less typical for polynomes in the scientific discourse than adding a clause, so a full predicative construction.

The perspective of this research can be an investigation of subordinate-coordinate polynomes in other discourses (mass media, literature etc.) and the comparison of their features with the features of the polynomes in the scientific discourse. Another sphere of a further research is a study of the communicative organization of subordinate-coordinate polynomes in different discourses and an investigating of the differences between subordinate-coordinate and coordinate-subordinate polynomes.

Key words: *scientific discourse, complex clause, subordinate-coordinate polynome, complication, syntactical structure of a sentence, including, widening.*